

מסורת הש"ם

(א) [לעיל כו.], (ב) לעיל כו. [נקמן לג.], (ג) לעיל כו.], (ד) [עיי' מוס' זמחם פו. ד"ה אח"א ותוספות בצורות כו. ד"ה התולש], (ה) [נפסחים כו.], (ו) [ערושין לא.], (ז) תולין פט., (ח) [תוספתא דתרומות פ"א ה"ג], (ט) [פ"י בריא כדכתיב ותחליטני ותחייני. ערוך ערך חלם ג, י] [ג"י הרא"ש דכ"ה], (י) [נקמן לג.], (י"א) [נמדרג' כט], (י"ב) [דברים י"ג], (י"ג) [ועיי' תוספות תולין פט. ד"ה והמילא].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמע מקצת כי מוקע בצור ויאל לחוך (ב) בחלי יצא בחלי התקיעה:

גליון הש"ם

גמ' בשופר של שלמים. עיי' זמחם דף פו ע"א מדי"ה אח"א. ובצורות דף כו ע"א מדי"ה התולש ונדרים דף י ע"א מדי"ה חמס מביא כבשות ומעלה דף יב ע"ב מדי"ה חלב:

מוסף רש"י

תקע בראשונה. פשוטה שלפני המרועה תקע כדכסה [קטון לג.], ומשך בשניה. תקיעה של חצר המרועה משך כשמי' ללאת כז' ידי שמיט, שהיה צריך לשטות זו אחר זו פשוטה שלחמירי דמלכיות ופשוטה שלפניה דכריות (טו). אין בידו אלא אחת. דפסקין תקיעה אחת לשמי' לא מפסקין (טז). מצות לאו ליהנות בשמחה שמינות שניתן לשראל לא ליהנות ניתנו להם, לא לשם הנאה ניתנו להם, אלא גזירת מלך היא עליהם [תורין פג.]. בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא. דלאו הנאה היא ולכחמה מיהא לא יתקע משום דמחלי (טז).

רבינו חננאל

אמר רבה שמע מקצת תקיעה בבור ומקצת תקיעה על שפת הבור יצא, הואיל ובור מקום תקיעה הוא לאותן העומדים בבור. אבל מקצת תקיעה קודם שיעלה עמוד השחר ומקצת אחר שיעלה עמוד השחר, כיון שהלילה לא זמן חיובא הוא (לחד) לא יצא. למימרא דסבר רבה שמע סוף תקיעה בלא תחלת תקיעה או תחלת תקיעה בלא סוף תקיעה יצא, והתנן תקע בראשונה ומשך בשניה כשתיים אין בידו אלא אחת כו'. ורחיקן פסוקי תקיעתא מהדרי לא

שמע מקצת התקיעה בצור כו'.

עומד הוא בשפת הבור ומצירו מוקע בצור ויאל לחוך (ב) בחלי

התקיעה ואשמעינן הכא דבקצת נמי יואל: **קודם עמוד השחר.**

לאו זמניה הוא כדלמרינן במסכת מגילה (דף כ:.) כל היום כשר

לתקיעת שופר וילף טעמא מיוס

תרועה יהיה לכס' יוס ולא לילה:

הכי גרסינן **למימרא דסבר רבא די**

שמע איניש סוף תקיעה בלא תחילת

תקיעה יאל וממילא כו'. **תקע**

בראשונה. פשוטה שלפני תרועת

המלכיות: **ומשך בשניה.** כפשוטה

של אחריה כשתיס ותכוין ללאת זה

אף די פשוטה שלפני תרועת האכרונות

שעמיד עליו לתקוע תיכף לזו: **אם**

קול שופר שמע. בלא קול הכרה

יאל: אם קול הכרה שמע. עס קול

השופר לא יאל: **בזקוק ועולה**

לנפשיה. ואין אחר עמו ללאת זו

אלא מוקע ועולה הוא דלדידיה מחילתא

וסופה בהכשר דבתחילה הוא והשופר

בצור ואמרן לעיל (דף כו:) אותן

העומדים בצור יאלו: **של עולה.** ומלשו

מחיים דאילו לאחר זריקה אין מעילה

לא בעורה ולא בקריניה שהכל לכהניס

כדלמרינן במנחות (דף פג.) ובזבחים

(פג.) נאמר לו יהיה בעולה [ויקרא י] ונאמר

לו יהיה בצאס [שם] מה אשם עצמותיו

מותרין אף עולה עצמותיה מותרין:

שלמים לאו בני מעילה נינהו. דאין

מעילה בקדשים קלים אלא באימורים

ולאחר זריקה כשהוצרכו לחלק גבוה:

לא ליהנות ניסנו. לישראל להיות

קיומם להם הנאה אלא לעול על

לזריהם ניתנו: **בשופר של ע"ז.**

ששימשו זו לע"ז ונאסר בהנאה

כדמניא במסכת ע"ז (דף נא:) אבד

תאבדון את כל המקומות^ט בכלים

שנשתמשו בהן לע"ז הכתוב מדבר:

ואם סקע יאל. דמנאות לאו הנאה

ניינה: **כסותי מיכתם שיעוריה.**

דהא לשריפה קאי וכשרוף דמי ושופר

בזעי שיעור כדלמרינן לעיל (דף כו:)

כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן:

מוטר לתקוע לו. טעמא דכולהו

משום דמנאות לאו ליהנות ניתנו:

חזירו מזה עליו צימות הגשמים.

שאין כאן אלא הנאת קיוס המנאה

ומנאות לא ניתנו ליהנות: **אכל לא**

צימות החמם. דליכא הנאת הגוף:

שכפאווה פרסיים. ואע"ג שלא

נתכוון ללאת ידי חובת מנא בליל

ראשון של פסח יאל: **הסוקע לשיר.**

לשור ולומר כן שמעתי מפי מורי

הזקן. וציסודו של מורי רבי יתחק בן

יהודה ראיתי התוקע לשד להצריח

רוח רעה מעליו: **פשיטא.** דזאת

אומרת כן: **מהו דמימא הסם אכול**

מנא קאמר רחמנא והא אכל.

ונהנה בזכילתו הלכך לאו מתעסק

הוא שהרי אף לענין חיוב חטאת

אמרינן (כרימות דף יט:) המתעסק

בחללים ובעריות חייב שכן נהנה:

קא

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה

בח.

בשופר של עולה לא יתקע. כלומר במזיד ואם תקע כלומר

בשוגג יאל דבשוגג מעל ונפיק לחולין אכל במזיד אין

מעילה ולא נפיק לחולין וכשמחלק בין עולה לשלמים היה יכול לחלק בעולה גופה בין מזיד לשוגג אכל השמא מחלק בשוגג גופיה:

אמר רב יהודה בשופר של ע"ז

לא יתקע ואם תקע יצא.

תימה מאי שנא משלמים דלא יאל משום דמנאות ליהנות ניתנו ורבינו

חננאל גרים הכא רבא ו' ותימה דבסוף כסוי הדם (תולין דף פט. ושם)

מניא תקע לא יאל וכן קשיא אההיא מהא דלמר רבא בפרק מנאות חליה

(יבמות דף קג: ושם) חללה כנסנל שאינו שלו ובנסנל של ע"ז חליהמה

כשרה ולא אמרינן מכתת שיעוריה ופירשית כולה בשלחי כסוי הדם ופ'

לולב הגזול (פסוק דף לא: דג"ה בלשמה): **המודר הנאה בשופר מותר**

לתקוע בשופר של

מצוה. בפרק ז' דנדרים (דף טו:)

מחלק אציי בין הנאת סוכה עלי לאומר שלא אהנה מן הסוכה דיכול

לאסור הסוכה עליו שאינה משועבדת לו אכל אין יכול לאסור עצמו על

הסוכה שהוא משועבד לה ופריך עלה רבא וכי מנאות ליהנות ניתנו

אלא אמר רבא הא דלמר ישיבת סוכה עלי הא דלמר שבעה שלא

אשכ צסוכה ולדברי רבא היה משמע דכאן נמי אי אמר הנאת שופר עלי

מוטר לתקוע בשופר של מנאות דמנאות

לאו ליהנות ניתנו אכל אם אמר תקיעת שופר עלי אסור לתקוע

בשופר של מנאה אפי' לרבא כמו דלמר גבי סוכה אם לא נחלק משום

דגבי סוכה בלאו מנאה יש הנאה בשיציה אכל שופר אי לאו מנאה אין

הנאה בתקיעה דאינו מכוון לשיר ועל סוגיא דהתם קשיא דמשמע

דוקא כשאלמר שבעה שלא אשכ צסוכה הוא דאינו יכול לאסור עצמו

על סוכה לפי שהוא משועבד לה אכל אם אמר ישיבת סוכה עלי

בשבעה אסור כמו צקונם וא"כ מאי חומר בנדרים מבשבעות דקמין התם

הא שניהם חלין בענין אחד ויש לומר דנדרים חלין בכל ענין דשייכי

דהיינו האסרת חפץ כדלמרינן בריש מסכת נדרים (דף כ:.) דנדרים ותרמים

מידי דמיתסר חפאל עליה לאפוקי שבעה דקאסר נפשיה מן חפאל ולכן

חלים הנדרים בכל ענין שיאלמר חוץ מהיכא דזוכיר הנאה משום דמנאות

לאו ליהנות ניתנו ומה שמחלק שם בין אמר ישיבת סוכה עלי לשבעה שלא

אשכ לא בא אלא לומר שיש חילוק בין נדר לשבעה לפי שהנדר בכל ענין

שיאלמר מיתסר חפציו עליה ובשבעה בכל ענין שיאלמר קאסר נפשיה מן

חפציו: **המודר הנאה ממעיין.** הא דלייטרין לאשמעינן מודר הנאה

מחזירו ומשופר וממעין דס"ד חמינא דוקא במודר מחזירו הוא דשרינן

כדדיא אסור קמ"ל: **אמר רבא ואת אומרת התוקע לשיר יצא.**

דמנאות אינן זריכות כוונה בפי' ערבי פסחים (פסחים דף קיד:) משמע דהוי פלוגתא גבי הביאור

לפניו מנוצל בצורת דקמני בגמ' אכלו כשלא מתכוין יאל ובאידך ברייתא מניא ר' יוסי אומר אע"פ שטבל

בצורת מנאה להציא לפניו (מנא) חזרת וחורסת ודייק התם ע"כ לאו משום היכרא הוא מדקמני מנאה אלא משום דמנאות זריכות כוונה

והשתא מה שהוצרך רבא לדקדק מכאן ולא הביא מבציייתא דהתם דקמני כדדיא דהוא חמינא היינו צירקות דרבנן אכל מנאות דלורייתא

בעי כוונה ומה שמקשה עליו מבציייתות דלקמן ולא פריך מרבי יוסי דהתם דהוא מני לדחויי דלעולם מנאה משום היכרא:

עין משפט ונר מצוה

לב א טו"ע"א א"ח סי'

תקפו ספיף ב:

לב ב שם ספיף ג וסי'

תקפת ספיף א:

לד ג מיי' פ"ג מהלכות

שופר הל' ד טו"ע

א"ח סי' תתק ספיף ו:

לה ד טו"ע"א א"ח סי'

תקפו ספיף ב:

לו ה ו מיי' פ"א מהל'

שופר הלכה ג:

לז ו מיי' שם טו"ע"א א"ח

סי' תתקי ספיף ג:

לת ח מיי' שם:

לפ ט טו"ע"א א"ח סי'

תקפת ספיף ז וטו"ע

י"ד סי' רבא ספיף י:

מ י מיי' שם טו"ע"א א"ח

סי' תתקי ספיף ה

וטו"ע"א י"ד סי' רבא ספיף

י:

מא ב טו"ע"א י"ד שם:

מב ל מיי' פ"ו מהל' חמץ

ומנא הלכה ג טו"ע

א"ח סי' תתס ספיף ד:

מג מ מיי' שם [ופכ"ט

ה"ה מביאה ה"ה

ופי' מהל' עדות הל' טז]

טו"ע"א שם ספיף ה [וח"מ

לה ספיף טז:]

רבינו חננאל (המשך)

פסקין. ת"ש התוקע לתוך

הבור או לתוך וכו'. ורחיקן

כי קאמר רבה בתרוק

ועולה, שנמצאת התקיעה

ששמע אחרי עלותו מן

הבור תקיעה שלימה. אי

הכי מאי למימרא כו'. אמר רב

יהודה בשופר של

עולה לא יתקע ואם תקע

יצא, בשופר של שלמים

לא יתקע ואם תקע לא

יצא. ותריך לה רבא הכי,

אחד שופר של עולה ואחד

שופר של שלמים יצא,

מאי טעמא, מצות לאו

ליהנות ניתנו. בשופר של

ע"ז לכתחלה לא יתקע

ואם תקע יצא. בשופר של

עיר הגדחת אפי' דיעבד

לא יצא, מאי טעמא כחתי

מכתת שיעוריה. אמר רבא

המודר הנאה מחבירו, וכן

המודר הנאה משופר מותר

לתקוע לו תקיעה של

מצוה. וכן המודר הנאה

מחבירו, חבירו מזה עליו

מי חטאת בימות הגשמים

אבל לא בימות החמה. וכן

המודר הנאה ממעיין טובל

בזמנו חטאת בימות

הגשמים אבל לא בימות

החמה. שלחו ליה לאבוכה

דשמואל, כפאו ואכל מצה

בפסח יצא. ופירשה רב

אשי כשכפאווה פרסיים,

שי"מ מצות אינן צריכות

כוונה. אמר (רבא) [רבח]

זאת אומרת התוקע לשיר

יצא, כגון הא דכתיב

הללוהו בתקע שופר

שתוקעין להלל וכיוצא בו,

אם תקע כסדרן אע"פ

שהוא לשיר, השומע יצא,

כי מצות אין צריכות

כוונה. פשיטא מהו

דתימא התם תאכלו מצות

אמר רחמנא והא אכליה